

EBEVEYN ÇOCUK İLİŞKİSİNİN EBEVEYN MEDENİ DURUMU, BAĞLANMA STİLLERİ VE BAĞLANMA YARALANMA DÜZEYİNE GÖRE İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF PARENT-CHILD RELATIONSHIP ACCORDING TO PARENTAL MARITAL STATUS, ATTACHMENT STYLES AND ATTACHMENT INJURY LEVELS

 Ecem ERCAN¹

 Melike İLERİSOY²

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, ecemaygun@windowslive.com

² Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, milerisoy@ticaret.edu.tr

Geliş Tarihi / Date Applied
20.11.2024

Kabul Tarihi / Date Accepted
28.12.2024

ÖZET

Bu çalışmada ebeveyn çocuk ilişkisini ebeveynin medeni durumu, bağlanma stilleri ve bağlanma yaralanma düzeylerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Katılımcılar Google Forms üzerinden demografik bilgilerine ait soruları yanıtladıktan sonra sırasıyla Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri Kısa Formu'nu, Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği'ni ve Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği'ni tamamlamışlardır. Araştırma kapsamında 4-13 yaş arasında çocuk sahibi olan 323 kişiden veri toplanmıştır. Analizler IBM SPSS Statistics 26 yoluyla değerlendirilmiştir. Araştırma soruları tanımlayıcı istatistiksel analizler yoluyla yanıtlanmıştır. Bulgulara göre evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralanması yüksek olan ebeveynler, çocukların ihtiyaçlarını oldukça yüksek düzeyde giderebilmesine karşın, çocuklarıyla yaşadıkları uyumsuzluklarda oldukça zorlanmaktadırlar. Evli olmayan ancak güvenli bağlanan ebeveynler ise çocuklarıyla yaşadıkları uyumsuzluklarda daha az zorlanmaktadırlar. Çalışma bulguları literatür ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma Stili, Bağlanma Yaralanması, Ebeveyn Çocuk İlişkisi.

ABSTRACT

This study examines the parent-child relationship in relation to parents' marital status, attachment styles, and levels of attachment injury. Participants provided demographic information via Google Forms and completed the Inventory of Experiences in Close Relationships Short Form, the Marital Attachment Injuries Scale, and the Parent-Child Relationship Scale. Data were collected from 323 parents with children aged 4-13 and analyzed using IBM SPSS Statistics 26 through descriptive statistical methods. Findings reveal that while married parents with secure attachment characteristics and high levels of attachment injury can effectively meet their children's needs, they face significant challenges in managing conflicts with their children. On the contrary, unmarried parents with secure attachment characteristics experience fewer difficulties in resolving conflicts with their children. These findings are interpreted in the context of existing literature, providing insights into the dynamics of parent-child relationships.

Keywords: Attachment Style, Attachment Injury, Parent-Child Relationship.

* Bu çalışma "Ebeveyn Çocuk İlişkisinin Ebeveyn Medeni Durumu, Bağlanma Stilleri ve Bağlanma Yaralanma Düzeyine Göre İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

1. GİRİŞ

Çocukluk çağında yaşanan olumlu ve olumsuz deneyimler çocuğun gelişim sürecinde oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Örneğin beslenme, sağlık ve sosyal iletişim faktörleri çocuğun fiziksel, sosyal ve mental gelişim süreçlerini etkilemektedir. Bu dönemde deneyimlenen olumsuz yaşantılar, çocuğun gelişimsel basamaklarında duraklamalara neden olabilmektedir. (Bertan ve ark., 2009; Günay & Erdem, 2021). Çocukluk çağı deneyimlerini etkileyen en önemli unsurlardan biri ebeveyn-çocuk ilişkisidir (Demirtaş Zorbaz, 2018).

Ebeveyn-çocuk ilişkisi yani çocuğun hem anneye hem de babayla arasındaki ilişki, anne-babanın birbirleriyle olan ilişkilerinden etkilenmektedir (Çelebi & Çayır, 2021). 2021 yılında yayımlanan bir çalışma sonucuna göre olumlu ebeveyn davranışları ve evlilik doyumu arasında pozitif bir korelasyon bulunmaktadır. Evlilik doyumu azaldıkça, olumlu ebeveyn davranışları azalmaktadır. Başka bir deyişle, evlilik doyumu azaldıkça, cezalandırma gibi olumsuz ebeveyn davranışları artmaktadır (Kaya ve Buğa, 2021).

Evlilikteki bağlanma yaralanmalarının eşler arasındaki iletişimde önemli bir rolü bulunmaktadır. Bağlanma yaralanması kısaca aldatma, yalan veya zorlu durumlarda beklenen desteği alamama gibi deneyimler sonucu, ihtiyaç halinde partnerinden yeterli desteği alamayacağına dair oluşan inanç şeklinde tanımlanmaktadır (Johnson, 1996). 2024 yılında yayımlanan bir çalışmada evlilikteki bağlanma yaralanma düzeyi ile anne-bebek bağlanma düzeyi ilişkisi incelenmiştir. Bulgulara göre evlilikteki bağlanma yaralanma düzeyi arttıkça, anne-bebek bağlanma düzeyi azalmaktadır (Karaman & Akdağ Aycibin, 2024). Kısaca, ilişkilerde bağlanma yaralanma düzeyinin artması ebeveynlerin ilişkisini etkilediği kadar, ebeveyn çocuk ilişkisini de etkileyebilmektedir.

Anne-babanın ilişkisine dair yer alan araştırmalar görece daha çok evliliği devam eden ebeveynler üzerinde yürütülmektedir. Anne-baba arasındaki çatışma boşanma sonrasında da devam ettiğinde, çocuğa aşırı ilgi gösterme, çocuktan uzaklaşma veya çocuğu diğer ebeveynlerden uzak tutmaya çalışma gibi davranışlar görülebilmektedir. Başka bir deyişle ebeveyn-çocuk ilişkisi, evlilik sonrasında devam eden anne-baba çatışmasından etkilenmektedir (Öngören, 2017; Gürmen, 2019).

Evlili ve boşanmış babalar üzerinde yürütülen bir çalışma bulgularına göre çocuklarıyla ilgili süreçlerde boşanmış babalar, evli babalara göre daha fazla korku, endişe, kızgınlık gibi olumsuz duygular ifade etmektedirler (Eraslan, 2023). Bu çalışma boşanmış ebeveynlerin ebeveyn-çocuk ilişkisinin daha kaygılı olabileceğini öne sürmektedir. Öte yandan aynı araştırmacı farklı bir çalışmada ihtiyaçları ve gereksinimleri yeterince karşılanmış çocukların bağlanma şekillerinin, ebeveynlerinin medeni durumlarından etkilemediğini öne sürmektedir (Eraslan & Güney Karaman, 2023).

Çocuğun boşanma sonrası ihtiyaçlarının yeterince karşılanabilmesi için ebeveynlerin ortak ebeveynlik ilişkisinde; başka bir deyişle boşanma sonrası devam eden çocuk merkezli iletişimlerinde iş birliğine içinde olmaları önemlidir (Gürmen, 2019). Çetiner ve arkadaşları ortak ebeveynlik ilişkisi ile ebeveynlerin birbirine bağlanma düzeyi arasındaki ilişki hakkında bulgular elde edebilmek amacıyla bir çalışma yürütmüşlerdir. Araştırma sonuçları ebeveynlerin kaygılı veya kaçınan bağlanma puanları arttıkça, ortak ebeveynlik ilişkilerindeki iş birliklerinin azaldığı yönündedir (Çetiner ve ark., 2019). Bu bulgu ebeveynlerin bağlanma düzeyinin, ebeveyn-çocuk ilişkisi üzerindeki önemini vurgulamaktadır.

Tüm bu bilgiler ışığında ebeveyn-çocuk ilişkisinin, ebeveynlerin aralarındaki ilişki şekline önemli düzeyde etkilendiği görülmektedir. Fakat alan yazınında ebeveyn-çocuk ilişkisi ile ebeveynlerin bağlanma düzeyi hakkında yeterli çalışma olmadığı belirtilmiştir (Karaman & Akdağ Aycibin, 2024).

Bu araştırma ebeveyn-çocuk ilişkisine dair, ebeveynin medeni durumu, bağlanma stilleri ve bağlanma yaralanmaları düzeyine göre bulgular etmeyi hedefleyerek literatüre bu alanda önemli bir katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Çalışmanın sonuçları bu bireylere yönelik psikoeğitim ve terapötik müdahale becerilerinin desteklenmesine de fayda sunacaktır.

1.1. Araştırmanın Soruları

Ebeveyn-çocuk ilişkisinin ebeveynlerin medeni durumu, bağlanma stili ve bağlanma yaralanma düzeyine göre incelenmesi için aşağıdaki soru belirlenmiştir;

Ebeveynlerin çocuklarıyla olan ilişkisi medeni durumları, diğer ebeveyne bağlanma düzeyi ve bağlanma yaralanmasına göre farklılaşmakta mıdır?

1.1.1. Alt problem cümleleri

Soru 1: Evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip, bağlanma yaralaması düşük bireyin ebeveyn çocuk ilişkisi nasıldır?

Soru 2: Evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip, bağlanma yaralaması yüksek bireyin ebeveyn çocuk ilişkisi nasıldır?

Soru 3: Evli, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip, bağlanma yaralaması düşük bireyin ebeveyn çocuk ilişkisi nasıldır?

Soru 4: Evli, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip, bağlanma yaralaması yüksek bireyin ebeveyn çocuk ilişkisi nasıldır?

Soru 5: Evli olmayan, güvenli bağlanma özelliklerine sahip, bağlanma yaralaması düşük bireyin ebeveyn çocuk ilişkisi nasıldır?

Soru 6: Evli olmayan, güvenli bağlanma özelliklerine sahip, bağlanma yaralaması yüksek bireyin ebeveyn çocuk ilişkisi nasıldır?

Soru 7: Evli olmayan, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip, bağlanma yaralaması düşük bireyin ebeveyn çocuk ilişkisi nasıldır?

Soru 8: Evli olmayan, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip, bağlanma yaralaması yüksek bireyin ebeveyn çocuk ilişkisi nasıldır?

1.2. Araştırmanın Varsayımları

Katılımcıların çalışmada yer alan tüm soruları samimiyetle ve doğru yanıtladıkları varsayılmıştır.

'Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri Kısa Formu'nun ebeveynlerin bağlanma düzeylerini, 'Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları' ölçeğinin ebeveynlerin bağlanma yaralanma düzeylerini, 'Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği'nin ise ebeveyn çocuk ilişki düzeyini belirleyebilmek adına uygun veri toplama araçları olduğu kabul edilmiştir.

Son olarak, araştırmacının araştırma konusu ve istatistiksel analiz konusunda yeterli olduğu düşünülmüştür.

2. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeline, evrenine ve örnekleme ait bilgiler yer almaktadır. Ardından veri toplama süreci ve bu süreçte kullanılan ölçekler hakkında detaylara yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Çalışmada ebeveyn çocuk ilişkisinin ebeveynin medeni durumu, bağlanma stilleri ve bağlanma yaralanma düzeylerine göre incelenmesi hedeflenmiştir. Bu doğrultuda bulguları elde etmek amacıyla genel tarama modeli kullanılmıştır. Bu model geniş bir kitleden elde edilen verilerle, belirli bir durumu betimleyen bir araştırma modelidir (Karasar, 2005). Araştırmanın hedefine uygun betimleyici bilgi elde edebilmek amacıyla, değişkenlerin tek tek, tür ya da miktar belirlenmesi amacını taşıyan tekil tarama modeli kullanılmıştır (Karasar, 2005). Bu model ebeveyn çocuk ilişkisini ebeveynin medeni durumu, bağlanma stilleri ve bağlanma yaralanma düzeyleri açısından ayrı ayrı incelenme ve mevcut durum ortaya koyma olanağı sunmaktadır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 18 yaşını doldurmuş 4-13 yaş arası çocuğu ebeveynler oluşturmaktadır. Örneklemi ise 18 yaşını doldurmuş 4-13 yaş arası çocuğu olan 323 ebeveyn ile sınırlıdır.

2.2.1 Betimleyici İstatistikler

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 1’de yer almaktadır. Araştırma sorularına doğru yanıt alabilmek amacıyla bekar veya boşanmış katılımcılar ‘Evli Olmayan’ şeklinde kategorize edilmiştir.

Tablo 1: Demografik İstatistikler

Demografik Özellik		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	71	22,0
	Kadın	252	78,0
Yaş	25-34 yaş	72	22,3
	35-44 yaş	182	56,3
	45-54 yaş	61	18,9
	55-64 yaş	8	2,5
Medeni Durum	Evli	252	78,0
	Evli Olmayan	71	22,0
Sosyo Ekonomik Düzey	Düşük	19	5,9
	Orta	257	79,6
	Yüksek	47	14,6
Eğitim Seviyesi	İlkokul	6	1,9
	Ortaokul	10	3,1
	Lise	39	12,1
	Önlisans	36	11,1
	Lisans	147	45,5
	Yüksek Lisans	74	22,9
Çalışma Durumu	Doktora	11	3,4
	Çalışıyor	234	72,4
	Çalışmıyor	89	27,6
Çocuk Sayısı	1 çocuk	140	43,3

2 çocuk	153	47,4
3 çocuk	24	7,4
4+ çocuk	6	1,9

Tablo 1'de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan bireylerin çoğunluğu; kadın (n=252; %78,0), 35-44 yaş aralığında (n=182; %56,3), evli (n=252; %78,0), orta sosyo-ekonomik düzeyde (n=257; %79,6), lisans mezunu (n=147; %45,5), çalışan (n=234; %72,4) ve 2 çocuk sahibi olan (n=153; %47,4) ebeveynlerden oluşmaktadır.

2.3. Veri Toplama Yöntemi

Araştırma verileri Ekim 2023 – Mayıs 2024 tarihleri arasında Google Forms üzerinden katılımcılara yöneltilen sorular yoluyla elde edilmiştir. Sorular yanıtlanmadan önce katılımcılara bilgilendirilmiş onam formu onaylatılmıştır. Bu formda çalışmanın süresi, kapsamı ve hedefi yer almaktadır. Ek olarak araştırmanın gönüllük esasına dayandığı ve bilgilerin gizli tutulacağı da belirtilmiştir.

2.4. Veri Toplama Araçları

Çalışma, bilgilendirilmiş onam sonrası dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde demografik bilgilere ulaşılabilirlik amacıyla cinsiyete, yaşa, medeni duruma, sosyo ekonomik düzeye, eğitim seviyesine, çalışma durumuna ve çocuk sayısına ait sorular yer almaktadır. Sonrasında ise sırayla katılımcıların bağlanma düzeylerini ölçmek hedefiyle Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri Kısa Formu (YİYE-II-K), bağlanma yaralanma düzeylerini belirleyebilmek için Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği (EBYÖ) ve Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği yer almaktadır.

2.4.1. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri Kısa Formu (YİYE-II-K)

Fraley ve arkadaşları tarafından, Brennan, Clark ve Shaver'ın geliştirdiği Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri formunun 9 maddelik kısa formu oluşturulmuştur. Ölçek 7'li likert sorulardan oluşmakta ve kaçınmacı ile kaygılı alt boyutlarından oluşmaktadır (Fraley vd., 2000; Selçuk vd., 2005; Antalyalı ve Özkul, 2016).

Türkçe uyarlamasında Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları kaçınma alt boyutu için .87, kaygılı alt boyutu için .84 olarak bulunmuştur (Antalyalı ve Özkul, 2016). Ölçeğin ilk 6 maddesi kaçınmacı bağlanma, son 3 maddesi ise kaygılı bağlanma alt boyutuna ait sorulardır. 1, 3, 4, 5 ve 6. Maddeler ters kodlanmaktadır. İlgili boyuta ait maddelerin ortalama puanı, boyutun düzeyini belirlemektedir.

2.4.2. Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği (EBYÖ)

Ölçek ilişkideki bağlanma yaralanmalarını değerlendirmek amacıyla 2016 yılında geliştirilmiş (Terzi & Özbay, 2016), 2021 yılında revize edilmiştir (Terzi İlhan ve Işık, 2021). Toplam 17 maddeden ve iki alt boyuttan oluşmaktadır. Bağlanma alt boyutu 2, 3, 6, 9, 11, 12, 13, 14, 15 ve 16. maddelerle; travma alt boyutu ise 1, 4, 5, 7, 8, 10 ve 17. maddelerle ilişkilendirilmiştir. Ölçekte yer alan 9. madde ters kodlanmaktadır.

Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları, toplam puan için .94, travma alt boyutu için .88 ve bağlanma alt boyutu için .94 olarak bulunmuştur (Terzi İlhan ve Işık, 2021).

2.4.3. Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği

Hetherington ve Clingempeel (1992) tarafından geliştirilmiş olup, Aytaç, Çen ve Yüceol (2018) tarafından Türkçeye uyarlanarak 4-13 yaş arası çocuğu aolan 406 anneden toplanan veriler doğrultusunda geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır.

Ölçek, 5'li likert sorulardan oluşmaktadır. "Olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi (EÇİÖ-P)" ve "olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisi (EÇİÖ-N)" olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi alt boyutu, sıcaklık, ilgi ve duyarlılık gibi özellikleri içeren 10 maddeden (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 15) oluşmakta ve ebeveynin çocuğuyla geçirdiği süreden ne kadar memnun olduğunu ölçmektedir. Olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisi alt boyutu ise çatışma, cezalandırma ve olumsuz duygular gibi unsurları içeren 5 maddeden (10, 11, 12, 13, 14) oluşmakta ve ebeveynin çocuğun yaptığı yanlışlara nasıl tepki verdiğini ölçmektedir.

Türkçe uyarlama çalışmasında olumlu ilişki alt ölçeğinin birleşik güvenilirlik değeri .81 ($p<0.01$) ve olumsuz ilişki alt ölçeğinin birleşik güvenilirlik değeri .80 ($p<0.01$) olarak bulunmuştur (Aytaç, Çen ve Yüceol, 2018).

2.5. Veri Analizi

Verilerin analizi için IBM SPSS Statistics 26 (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılmıştır. İlk olarak demografik özelliklerine ilişkin betimleyici istatistikler (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma) hesaplanmıştır. Ölçeklerin güvenilirliği için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları değerlendirilmiştir. Ardından araştırma hipotezlerine yanıt bulmak amacıyla betimleyici istatistiklere (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma) yer verilmiştir.

Uygunluk incelemesinde herhangi bir eksik veya hatalı veri bulunmaması nedeniyle tüm yanıtlar analize dahil edilmiştir.

Çalışmada kullanılan ölçeğin 5'li likert olması nedeniyle hesaplanan ortalama değerler, eşit sıra aralıklarının belirlenmesi yoluyla değerlendirilmiştir. Bu süreçte Aralık Genişliği = (Dizi Genişliği)/(Yapılacak Grup Sayısı) formülü kullanılmıştır (Tekin, 1996). Elde edilen sonuca göre aralıklar şu şekilde belirlenmiştir; Çok Düşük: 1.00-1.80, Düşük: 1.81-2.60, Orta: 2.61-3.40, Yüksek: 3.41-4.20, Çok Yüksek: 4.21-5.00.

3. ANALİZ VE BULGULAR

Araştırmaya ait istatistiksel veriler aşağıda paylaşılmıştır.

Tablo 2: Katılımcılara Ait Betimsel İstatistikler

Ölçek	Kategori	Frekans	Yüzde
Bağlanma Stili	Güvenli	85	26,3
	Güvensiz	238	73,7
Bağlanma Yaralanma Düzeyi	Düşük	275	85,1
	Yüksek	48	14,9

Tablo 2'de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan ebeveynlerin diğer ebeveyne bağlanma stili değerlendirildiğinde %26,3'ü güvenli (n=85), %73,7'si güvensiz (n=238) olarak tespit edilmiştir. Ayrıca %85,1 katılımcının ilişkideki bağlanma yaralanma düzeyi düşük (n=275), %14,9'unun bağlanma yaralanma düzeyi yüksek (n=48) olarak belirlenmiştir.

Tablo 3: Ebeveyn Profillerine Ait Betimsel İstatistikler

Profil	Frekans	Yüzde
Evli, güvenli bağlanma, düşük bağlanma yaralanması	72	22,3
Evli, güvenli bağlanma, yüksek bağlanma yaralanması	2	0,6
Evli, güvensiz bağlanma, düşük bağlanma yaralanması	157	48,6
Evli, güvensiz bağlanma, yüksek bağlanma yaralanması	21	6,5
Evli olmayan, güvenli bağlanma, düşük bağlanma yaralanması	7	2,2
Evli olmayan, güvenli bağlanma, yüksek bağlanma yaralanması	4	1,2
Evli olmayan, güvensiz bağlanma, düşük bağlanma yaralanması	39	12,1
Evli olmayan, güvensiz bağlanma, yüksek bağlanma yaralanması	21	6,5

Tablo 3'te ebeveynlerin verdiği yanıtlara göre profil dağılımları hakkında bilgiler yer almaktadır. Bu sonuçlara göre katılımcı profilinin çoğunluğunu %48,6'lık bir oran ile evli, güvensiz bağlanma, düşük bağlanma yaralanmasına sahip kişiler (n=157) oluşturmaktadır.

3.1. Evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip, bağlanma yaralanması düşük birinin ebeveyn çocuk ilişkisine yönelik bulgular

Evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralanması düşük olan bireylerin ebeveyn-çocuk ilişkisini incelemek amacıyla yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmaktadır.

Tablo 4: Evli, Güvenli Bağlanma, Düşük Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler

EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİ	f	Mean	sd	Min.	Max.
Olumlu İlişki	72	4,5	0,3	3,8	5
Olumsuz İlişki		2,9	0,7	1,2	4,6

Tablo 4'te görüldüğü üzere, evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralanması düşük olan bireylerin (f=72) ebeveyn-çocuk ilişkisinde olumlu ilişki puanlarının ortalaması 4,5 (ss=0,3) olarak bulunmuştur. Bu bulgu söz konusu bireylerin ebeveyn-çocuk olumlu ilişkilerinin çok yüksek düzeyde olduğunu, çocuklarının ihtiyaçlarını karşılama konusunda oldukça etkin olduklarını ve çocuklarıyla geçirdikleri zamandan keyif aldıklarını göstermektedir.

Bu grubun olumsuz ilişki puan ortalaması ise 2,9 (ss=0,7) olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç ise çocuklarıyla yaşadıkları çatışmaların üstesinden gelmekte orta düzeyde zorluk yaşadıklarını göstermektedir. Ortalama değer verileri baz alındığında evli bireyler arasında çocuklarıyla yaşadığı çatışmaların en iyi üstesinden gelebilen katılımcılar bu profile ait bireylerdir.

3.2. Evli, Güvenli Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralanması Yüksek Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişkisine Yönelik Bulgular

Evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ancak bağlanma yaralanması yüksek olan bireylerin ebeveyn-çocuk ilişkisini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen analizlerden elde edilen bulgular Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5: Evli, Güvenli Bağlanma, Yüksek Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler

EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİ	f	Mean	sd	Min.	Max.
Olumlu İlişki	2	4,7	0,2	4,5	4,8
Olumsuz İlişki		3,5	0,1	3,4	3,6

Tablo 5'te yer alan verilere göre, evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralanması yüksek olan bireylerin (f=2) ebeveyn-çocuk ilişkisinde olumlu ilişki puanlarının ortalaması 4,7 (ss=0,2) olarak bulunmuştur. Ortalama değere göre bu bireylerin olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi çok yüksek düzeydedir. Başka bir deyişle evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralanması yüksek katılımcıların, çocuklarının ihtiyaçlarını karşılama konusunda yüksek derecede etkin olduklarından ve çocuklarıyla geçirdikleri sürede memnun olduklarından bahsedilebilmektedir. Evli katılımcılar baz alındığında çocuklarıyla kurdukları olumlu ilişki düzeyi en yüksek olan ebeveynler, bu profile ait olanlardır.

Evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralanması yüksek olan ebeveynlerin olumsuz ilişki puan ortalaması ise 3,5 (ss=0,1) olarak hesaplanmıştır. Bu veri ise olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkilerinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, yaşadıkları çatışmalarda oldukça zorlandıklarına işaret etmektedir. Ortalama değerler baz alındığında tüm katılımcılar arasında çatışmalarla baş etme noktasında en çok zorlanan grup bu ebeveynlerdir.

3.3. Evli, Güvensiz Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralanması Düşük Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişkisine Yönelik Bulgular

Evli, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ancak bağlanma yaralanması düşük olan bireylerin ebeveyn-çocuk ilişkisini incelemek amacıyla yapılan analizlerden elde edilen bulgular Tablo 6'da sunulmaktadır.

Tablo 6: Evli, Güvensiz Bağlanma, Düşük Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler

EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİ	f	Mean	sd	Min.	Max.
Olumlu İlişki	157	4,2	0,6	1,5	5
Olumsuz İlişki		3	0,8	1,2	5

Tablo 6 incelendiğinde, evli, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralanması düşük olan bireylerin (f=157) ebeveyn-çocuk ilişkisi değerlendirildiğinde olumlu ilişki puanlarının ortalaması 4,2 (ss=0,6) bulunmuştur. Bu sonuç bu ebeveynlerin çocuklarıyla olumlu

ilişkilerinin yüksek düzeyde olduğu, çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamada oldukça etkin ve yetkin olduklarını göstermektedir.

İlgili grubun olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisi puan ortalaması ise 3 (ss=0,8) olarak belirlenmiştir. Buna göre bu bireylerin olumsuz ilişkilerinin orta düzeyde olduğu görülmektedir. Evli, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması düşük ebeveynlerin çocuklarıyla yaşadıkları çatışmaların zaman zaman üstesinden gelebildikleri ancak aynı zamanda zorlandıklarından bahsedilebilmektedir.

3.4. Evli, Güvensiz Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması Yüksek Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişkisine Yönelik Bulgular

Evli, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması yüksek olan bireylerin ebeveyn-çocuk ilişkisini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen analizlerden elde edilen bulgular Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7: Evli, Güvensiz Bağlanma, Yüksek Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler

EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİ	f	Mean	sd	Min.	Max.
Olumlu İlişki	21	4,2	0,4	3,3	5
Olumsuz İlişki		3,1	0,8	2	4,6

Tablo 7'de yer alan verilere göre, evli, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması yüksek olan bireylerin (f=21) ebeveyn-çocuk ilişkisinde olumlu ilişki puanlarının ortalaması 4,2 (ss=0,4) olarak bulunmuştur. Bu verilere göre bu katılımcıların ebeveyn-çocuk olumlu ilişkisi yüksek düzeydedir. Başka bir deyişle bu grup yüksek düzeyde çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamakta ve bu süreçten keyif almaktadır.

Grubun olumsuz ilişki puan ortalaması ise 3,1 (ss=0,8) olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç, bu katılımcıların orta düzeyde olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisine sahip olduğunu göstermektedir. Çocuklarıyla yaşadıkları çatışmaların bazen üstesinden gelebildikleri ancak aynı zamanda zorlandıklarına işaret etmektedir.

3.5. Evli Olmayan, Güvenli Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması Düşük Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişkisine Yönelik Bulgular

Evli olmayan, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması düşük olan bireylerin ebeveyn-çocuk ilişkisini incelemek amacıyla yapılan analizlerden elde edilen bulgular Tablo 8'de sunulmaktadır.

Tablo 8: Evli Olmayan, Güvenli Bağlanma, Düşük Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler

EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİ	f	Mean	sd	Min.	Max.
Olumlu İlişki	7	4,2	0,2	3,9	4,5
Olumsuz İlişki		2,6	0,8	1,6	3,6

Tablo 8'deki verilere göre, evli olmayan, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması düşük olan bireylerin (f=7) ebeveyn-çocuk ilişkisindeki olumlu ilişki puanlarının ortalaması 4,2 (ss=0,2) olarak bulunmuştur. Bu katılımcıların çocuklarıyla yüksek düzeyde

olumlu ilişki kurabildikleri, çocuklarının yüksek düzeyde ihtiyaçlarını karşılayabildikleri sonucuna ulaşabilmektedir.

Diğer taraftan, olumsuz ilişki puanlarının ortalaması 2,6 (ss=0,8) olarak saptanmıştır. Bu ebeveynlerin düşük düzey olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisine sahip olduklarına işaret etmektedir. Yaşadıkları çatışmaların ve zorlukların çoğunlukla üstesinden gelebilmektedirler.

3.6. Evli Olmayan, Güvenli Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması Yüksek Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişkisine Yönelik Bulgular

Evli olmayan, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ancak bağlanma yaralaması yüksek olan bireylerin ebeveyn-çocuk ilişkisini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen analizlerden elde edilen bulgular Tablo 9'da yer almaktadır.

Tablo 9: Evli Olmayan, Güvenli Bağlanma, Yüksek Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler

EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİ	f	Mean	sd	Min.	Max.
Olumlu İlişki	4	4,2	0,5	3,5	4,8
Olumsuz İlişki		2,5	1,1	1	3,6

Tablo 9'daki verilere bakıldığında, evli olmayan, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması yüksek olan bireylerin (f=4) ebeveyn-çocuk ilişkisindeki olumlu ilişki puanlarının ortalaması 4,2 (ss=0,5) olarak saptanmıştır. Bu sonuç, bu gruptaki ebeveynlerin yüksek düzeyde olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisine sahip olduklarını, çocuklarının ihtiyaçlarını yüksek düzeyde karşılayabildiklerini göstermektedir.

Olumsuz ilişki puanlarının ortalaması ise 2,5 (ss=1,1) olarak belirlenmiştir. Buna göre evli olmayan, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ancak bağlanma yaralaması yüksek olan bireylerin olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisi düşük düzeydedir. Çocuklarıyla etkileşimleri sırasında karşılaştıkları zorlukların çoğunlukla üstesinden gelebilmektedirler.

3.7. Evli Olmayan, Güvensiz Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması Düşük Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişkisine Yönelik Bulgular

Evli olmayan, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ancak bağlanma yaralaması düşük olan bireylerin ebeveyn-çocuk ilişkisini incelemek amacıyla yapılan analizlerden elde edilen bulgular Tablo 10'da sunulmaktadır.

Tablo 10: Evli Olmayan, Güvensiz Bağlanma, Düşük Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler

EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİ	f	Mean	sd	Min.	Max.
Olumlu İlişki	39	4,1	0,7	1	5
Olumsuz İlişki		2,8	0,9	1	5

Tablo 10'daki verilere göre, evli olmayan, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması düşük olan bireylerin (f=39) ebeveyn-çocuk ilişkisindeki olumlu ilişki puanlarının ortalaması 4,1 (ss=0,7) olarak bulunmuştur. Olumlu ebeveyn çocuk ilişkileri yüksek düzeydedir ve çocuklarının ihtiyaçlarını çoğunlukla etkin ve yeterli düzeyde karşılayabilmektedirler.

Diğer taraftan, olumsuz ilişki puanlarının ortalaması 2,8 (ss=0,9) olarak saptanmıştır. Bu da, bu katılımcıların olumsuz ebeveyn-çocuk ilişki düzeylerinin orta olduğunu; çocuklarıyla yaşadıkları çatışmalar sonucu zaman zaman zorlandıkları ancak baş edebildiklerini göstermektedir.

3.8. Evli Olmayan, Güvensiz Bağlanma Özelliklerine Sahip, Bağlanma Yaralaması Yüksek Bireyin Ebeveyn Çocuk İlişisine Yönelik Bulgular

Evli olmayan, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması yüksek olan bireylerin ebeveyn-çocuk ilişkisini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen analizlerden elde edilen bulgular Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 11: Evli Olmayan, Güvensiz Bağlanma, Yüksek Bağlanma Yaralanmasına Ait Betimsel İstatistikler

EBEVEYN-ÇOCUK İLİŞKİSİ	f	Mean	sd	Min.	Max.
Olumlu İlişki	21	4,1	0,7	2,5	5
Olumsuz İlişki	3	3	0,6	2	4,2

Tablo 11’deki verilere bakıldığında, evli olmayan, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması yüksek olan bireylerin (f=21) ebeveyn-çocuk ilişkisindeki olumlu ilişki puanlarının ortalaması 4,1 (ss=0,7) olarak saptanmıştır. Bu durum yüksek düzey ebeveyn-çocuk ilişkisine sahip olduklarını ve çocuklarıyla oldukça etkin ve yetkin bir şekilde etkileşim kurabildiklerini göstermektedir.

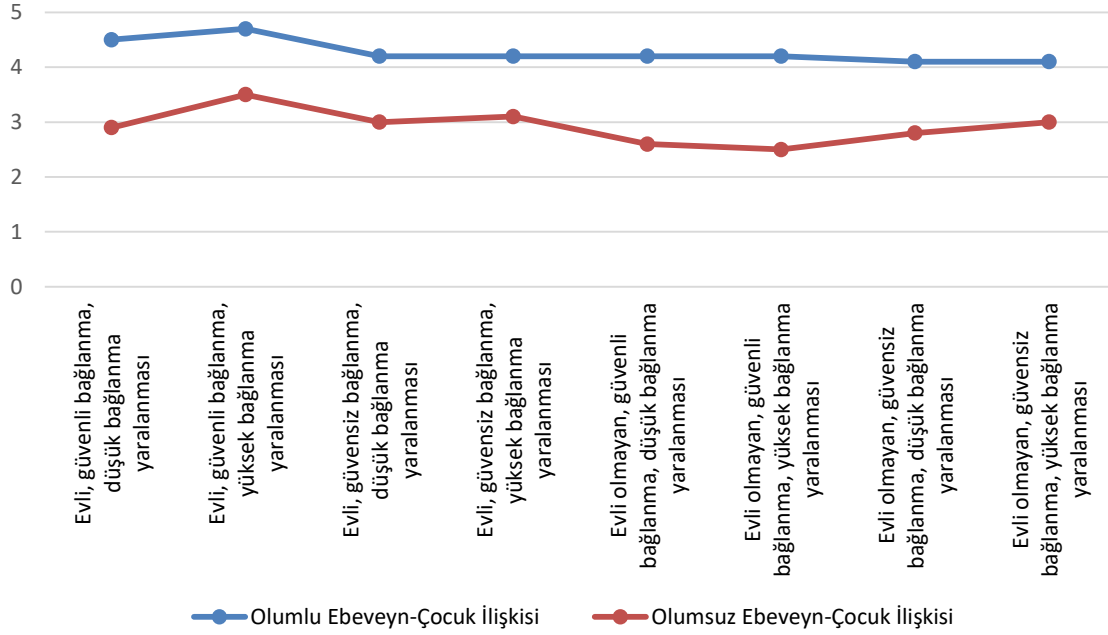
Olumsuz ilişki puanlarının ortalaması 3 (ss=0,6) olarak belirlenmiştir. Bu sonuç, evli olmayan, güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralaması yüksek olan ebeveynlerin olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkilerinin orta düzey olduğunu göstermektedir. Bu ebeveynlerin çocuklarıyla zaman zaman zorluklarla karşılaşabildiklerini ve olumsuz etkileşim yaşayabildiklerini ortaya koymaktadır.

Evli bireylerde güvensiz bağlanma stiline sahip olanların sayısı (f=178), güvenli bağlanma stiline sahip olanlardan (f=74) fazladır. Evli olmayan bireyler de benzer şekilde arasında da güvensiz bağlanma stiline sahip olanların sayısı (f=120), güvenli bağlanma stiline sahip olanlardan (f=22) daha fazladır.

Evli bireylerde düşük bağlanma yaralanmasına sahip katılımcıların sayısı (f=229), yüksek bağlanma yaralanmasına sahip olanlardan (f=23) fazladır. Evli olmayan bireylerde de düşük bağlanma yaralanması olanların sayısı (f=92), yüksek bağlanma yaralanması olanlara (f=50) göre daha yüksektir.

Katılımcıların olumlu ve olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisi ortalama değerlerine ait saçılım grafiği Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1: Ortalama Değerlere Göre Ebeveyn-Çocuk İlişkisine Ait Saçılım Grafiği

Şekil 1’de yer alan ortalama değer verilerine göre, evli bireylerde en yüksek ortalama olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi puanı ($\bar{x}=4,7$), güvenli bağlanma stiline ve yüksek bağlanma yaralanmasına sahip olanlarda görülmektedir. Evli olmayan bireylerde ise en yüksek ortalama olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi puanları ($\bar{x}=4,2$), güvenli bağlanma stiline sahip olanlarda bağlanma yaralanması düzeyinden bağımsız olarak gözlenmektedir.

Ortalama olumsuz ebeveyn-çocuk ilişki puanını incelediğimizde ise evli olanlarda en düşük ortalama puan ($\bar{x}=2,9$) güvenli bağlanma stiline ve düşük bağlanma yaralanmasına sahip olanlarda görülmektedir. Evli olmayanlarda ise en düşük olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisi puanı ($\bar{x}=2,5$) güvenli bağlanma stili ve yüksek bağlanma yaralanmasına sahip olanlarda görülmektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ VE ÖNERİLER

Analiz sonuçlarına göre medeni durum fark etmeksizin güvensiz bağlanma stiline sahip katılımcıların, güvenli bağlanma stiline göre daha çok olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, bağlanma temelli müdahalelerin ve ebeveynlik becerilerini geliştirmeye yönelik eğitimlerin önemini ortaya koymaktadır. Bağlanma yaralanma düzeylerini incelediğimizde ise bağlanma yaralanma düzeyi düşük olan katılımcı sayısı, bağlanma yaralanma düzeyi yüksek olanlara göre daha fazladır.

Evli, güvenli bağlanma özelliklerine sahip ve bağlanma yaralanması yüksek olan bireyler, ebeveynlik rollerinde en yüksek yetkinliği göstermektedirler. Bu bireyler, çocuklarıyla olumlu ve destekleyici ilişkiler kurmakta, onların duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarına duyarlı bir şekilde yanıt vermektedirler. Bağlanma yaralanması yüksek olmasına rağmen bu grupta olumlu ebeveyn-çocuk ilişkilerinin yüksek olmasının nedeni çocuklarını, yaşadıkları bağlanma yaralanma deneyiminden koruma içgüdülerinden kaynaklanıyor olabilir. Günümüzde ebeveynlerin çocuklarını ekonomik, sosyolojik veya psikolojik olumsuz durumlardan koruyabilmek adına ebeveynlerin daha fazla ilgili ve korumacı davrandıkları bilinmektedir (Güçlü & Çok, 2021; Özdemir, 2023). Alan yazınına göre ebeveynlerin bağlanma yaralanması

arttıkça ebeveyn-çocuk ilişkisi olumsuz yönde etkilenmektedir (Karaman & Akdağ Aycibin, 2024). Benzer şekilde bu bireylerin olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkilerinin yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonuç, bu ebeveynlerin çocuklarıyla sıklıkla olumsuz etkileşimler yaşayabildiğine işaret etmektedir. Çalışma verilerine göre ebeveyn-çocuk uyumsuzluklarında en çok zorlanan ebeveynler evli, güvenli bağlanma özelliklerine ve yüksek bağlanma yaralanmasına sahip olanlardır. Ancak bağlanma yaralanma düzeylerinin yüksek olmasına karşın güvenli bağlanma stiline sahip olmalarının, olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisini pozitif yönde etkilemiş olabileceği düşünülmüştür. Çünkü güvenli bağlanma, bu bireylerin ebeveynlik becerilerini desteklemekte ve çocuklarıyla olan etkileşimlerinde duyarlı ve ilgili olmalarını sağlamaktadır (Doksat ve Çiftçi, 2016).

Evli olmayan bireyler ele alındığında güvenli bağlanma stiline sahip katılımcıların en yüksek yetkinliğe ve etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bulgulara göre bu durum bağlanma yaralanma düzeyine göre farklılaşmamaktadır. Sonuç literatürle uyum sağlamaktadır. Ayrılsalar bile çiftler arasında sağlıklı bir iletişim olduğunda ve çocuğun ihtiyaçları karşılandığında çocuğun bağlanmasının bu durumdan etkilenmediği bilinmektedir (Eraslan & Güney Karaman, 2023).

Evli olmayan ve güveni bağlanma stiline sahip ebeveynlerin olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisi düşük düzeyde saptanırken, yüksek bağlanma yaralanmasına sahip olanların ebeveyn-çocuk ilişkisi ortalama değerlere göre daha düşüktür. Düşük düzey olması, evli olmayan ancak güvenli bağlanma stiline sahip ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimde görece da az zorluklarla karşılaştığını göstermektedir. Bu bulgu, yüksek bağlanma yaralanmasına sahip kişilerin çocuklarını olumsuz psikolojik, sosyal, ekonomik etkenlerden koruyabilmek adına, çocuklarına daha korumacı davranmaları ve çocuklarıyla daha az çatışmalarından kaynaklanabilmektedir (Güçlü & Çok, 2021; Özdemir, 2023).

Evli bireylerde ise güvenli bağlanma stiline ve düşük bağlanma yaralanmasına sahip ebeveynlerin, çocuklarıyla yaşadığı zorluklarla görece daha sağlıklı baş ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu da literatürle uyumludur. Ebeveyn-çocuk ilişkisi, bağlanma yaralanma düzeyi ile negatif yönlü bir ilişkiye sahiptir (Karaman & Akdağ Aycibin, 2024).

Evli ve evli olmayan ebeveynlerin ebeveyn-çocuk ilişkilerine baktığımızda ise evli olan ebeveynlerin evli olmayanlara göre hem olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisinde hem de olumsuz ebeveyn-çocuk ilişkisinde görece daha etkin olduğu görülmektedir. Ancak katılımcı sayısının karşılaştırmalı bir analiz için yeterli olmaması sebebiyle bu doğru bir çıkarım olmayacaktır. Evli ve evli olmayanlar karşılaştırıldığında sadece güvensiz bağlanan ve yüksek bağlanma yaralanmasına sahip ebeveyn sayısı her iki grupta da eşittir. Bu iki gruba ait olumlu ve olumsuz ebeveyn-çocuk ilişki ortalamaları görece benzerdir. Benzerlik literatürle uyumludur. Çocukların bağlanma örüntüleri, ebeveynlerinin medeni durumlarından bağımsız olarak, ebeveynleriyle olan etkileşimleriyle şekillenmektedir (Eraslan & Güney Karaman, 2023).

Bu bulgular, bağlanma stillerinin ve bağlanma yaralanmasının, bireylerin ebeveynlik yeterliliklerini ve çocuklarıyla olan ilişkilerini şekillendirmede önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Güvenli bağlanma, ebeveynlik becerilerini desteklemekte ve olumlu ebeveyn-çocuk ilişkilerini teşvik etmektedir. Mikulincer ve Shaver (2007), güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin ebeveynlik rollerinde daha yetkin ve duyarlı olduklarını, çocuklarıyla olumlu ve destekleyici ilişkiler kurduklarını belirtmişlerdir.

Çalışma verilerine göre yüksek bağlanma yaralanması ise mevcut ebeveyn-çocuk ilişkisine olumsuz yansımaktadır. Şahbudak (2018), olumsuz bağlanma deneyimlerinin, bireylerin ebeveynlik becerilerini olumsuz etkileyebileceğini ve ebeveyn-çocuk ilişkisinde sorunlara yol açabileceğini belirtmiştir.

4.1. Araştırmanın Sınırlılıkları

Alan yazını taramalarında İstanbul Ticaret Üniversitesi Kütüphanesi aracılığı ile ulaşılan EBSCOHost ve Google Akademik Veritabanı'ndaki kaynaklar ele alınmıştır.

İlişkiye ait bilgilere yer verilen sorularda 'çocuğunuzun diğer ebeveyni ile olan ilişkinizi düşünerek' cümlesi eklenmiştir. Bu yöntem ile boşanmış ebeveynlerin değerlendirmelerini mevcut partnerlerine göre yapma ihtimali önlenmiştir.

Araştırmaya konu olan ebeveynler, araştırmacının ulaşabildiği katılımcılar çerçevesinde sınırlandırılmıştır. Katılımcıların değerlendirmeleri 'Demografik Bilgi Formu', 'Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri Kısa Formu (YİYE-II-K)', 'Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği' ve 'Ebeveyn Çocuk İlişkisi' ölçeklerine verdiği yanıtlar üzerinden gerçekleştirilmiştir.

'Ebeveyn Çocuk İlişkisi' ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması 4-13 yaş aralığındaki çocuklar çerçevesinde yürütüldüğü için bu çalışmaya sadece çocuğu 4-13 yaş aralığında olan ebeveynler kabul edilmiştir.

5. ÖNERİLER

Ebeveynlere yönelik olarak, bağlanma temelli müdahalelerin ve ebeveynlik becerilerini geliştirmeye yönelik eğitimlerin düzenlenmesi önerilmektedir. Bu müdahaleler ve eğitimler, özellikle güvensiz bağlanma özelliklerine sahip ve yüksek bağlanma yaralanması olan ebeveynlerin, çocuklarıyla daha sağlıklı ilişkiler kurmalarına yardımcı olabilir.

Boylamsal çalışmalar yapılarak, bağlanma özelliklerinin ve bağlanma yaralanmasının ebeveyn-çocuk ilişkisi üzerindeki etkisinin zaman içinde nasıl değiştiği incelenebilir. Bu sayede, bağlanma temelli müdahalelerin uzun vadeli etkileri de değerlendirilebilir.

Nitel araştırma yöntemleri kullanılarak, ebeveynlerin kendi bağlanma deneyimlerini ve bunların ebeveynlik rollerine yansımalarını derinlemesine incelemek faydalı olabilir. Bu tür çalışmalar, bağlanma özelliklerinin ebeveynlik üzerindeki etkisinin altında yatan mekanizmaları daha iyi anlamaya yardımcı olabilir.

Daha büyük bir örneklem grubuyla karşılaştırmalı analiz yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Antalyalı, Ö. L. ve Özkul, A. S. (2016). Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Kısa Formu'nun (YİYE-II-KF) Türkçe'ye uyarlanması, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(Ek.1), 78-87.
- Aytaç, B., Çen, S., ve Yüceol, G. P. (2018). Araştırma Yazıları Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması: Geçerlilik Ve Güvenilirlik Çalışması. *Çocuk ve Ruh Sağlığı Dergisi*, 25(3).
- Bertan, M., Haznedaroğlu, D., Koln, P., Yurdakök, K., & Güçüz, B. D. (2009). Ülkemizde erken çocukluk gelişimine ilişkin yapılan çalışmaların derlenmesi (2000-2007). *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 52(1), 1-8.

- Çelebi, E. Z., & Çayır, G. (2021). Ebeveyn-Bebek bağlanmasını etkileyen faktörler: Lisansüstü tezler incelenerek yapılan bir sistematik derleme. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 7(1), 23-47.
- Çetiner, E. S., Sümer, N., Sakman, E., & Engin, S. S. (2019). Anne Ve Babaların Ortak Ebeveynlik Davranış Ve Algılarının Romantik Bağlanma İle İlişkisi. *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 59(1), 717-741.
- Demirtaş Zorbaz, S. (2018). Ebeveyn Özyetkinliğinin Yordayıcısı Olarak Ebeveyn Çocuk İlişkisi. *Buca Faculty of Education Journal / Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 144-153.
- Doksat, N. G., & Çiftçi, A. D. (2016). Bağlanma ve Yaşamdaki İzdüşümleri. *Archives Medical Review Journal / Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 25(4), 489-501.
<https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.17827/aktd.253561>
- Eraslan, Ş. (2023). Evli Ve Boşanmış Babaların Çocuklarıyla İlişkilerine Yönelik Görüşlerinin Karşılaştırılması. *Buca Faculty of Education Journal / Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 57, 1930-1952.
- Eraslan, Ş., Güney Karaman, N. (2023). Ebeveyni Birlikte ve Ayrı olan Okul Öncesi Dönem Çocukların Bağlanmalarının İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 56(3), 1139-1182.
- Fraley, R. C., Waller, N. G., & Brennan, K. A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(2), 350-365.
- Güçlü, C. H., & Çok, F. (2021). Helikopter anababalık ve gençler üzerindeki gelişimsel etkileri. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 4(8), 134-150.
- Günay, A. R., & Erdem, A. (2021). Evlilik Uyumu, Çocuk Yetiştirme Tutumu Ve Aile İşlevselliği Arasındaki İlişki. *Ekev Academic Review / Ekev Akademi Dergisi*, 25(86), 149-169.
- Gürmen, M. S. (2019). Çocukla Gelen ve Hiç Bitmeyen İlişki: Ortak Ebeveynlik. *Türk Psikoloji Yazıları*, 22(44), 15-31.
- Hetherington EM, Clingempeel WG (1992) I. Coping with Marital Transitions: A family systems perspective. *Monographs of the Society for Research in Child Development* 57: 1-207.
- Johnson, S. M. (1996). The practice of emotionally focused marital therapy: Creating connection. *Brunner/Mazel*.
- Karaman, A., & Akdağ Aycibin, S. F. (2024). Evlilikte Bağlanma Yaralarının Anne-Baba Bebek Bağlanması Üzerine Etkisinin İncelenmesi. *Ulusal Özgün Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 17-27.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, A. G., & Buğa, A. (2021). Anne Babaların Ebeveyn Davranışlarının Ve Evlilik Doyumlarının İncelenmesi. *Journal of Social Policy Studies / Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(51), 371-410. <https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2641/10.21560/spcd.vi.645465>
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2007). *Attachment in Adulthood: Structure, dynamics, and change*. New York: Guilford Press.
- Öngören, S. (2017). Boşanma Ve Boşanmanın Erken Çocukluk Dönemi Çocuklar Üzerindeki Etkileri. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (13), 73-87.
- Özdemir, M. B. (2023). Değişen Dünyada Yeni Bir Ebeveynlik Yaklaşımı: Helikopter Ebeveynlik. *Alanyazın*, 4(1), 21-31.
- Şahbudak, B. (2018). *Aile içi ve aile dışı cinsel istismar mağduru çocuk ve ergenlerin annelerinin geçmiş travma öyküsü ve bağlanma özelliklerinin birbirleriyle ve sağlıklı kontrollerle*

karşılaştırılması (Yayımlanmış Tıpta Uzmanlık Tezi). İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2018.

Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N., & Uysal, A. (2005). Yetişkin bağlanma boyutları için yeni bir ölçüm: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin Türk örnekleminde psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(16), 1-11.

Tekin, H. (1996). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (10. baskı). Ankara: Yargı Yayınları.

Terzi İlhan, Ş. ve Işık, Ş. (2021). Evlilikte Bağlanma Yaralanmaları Ölçeği'nin (EBYÖ) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 11(61), 189-208.

Terzi, S., & Özbay, Y. (2016). Romantik ilişkilerde bağlanma yaralanmaları ölçeğinin geliştirilmesi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 5(13).

Çatışma Beyanı: Çalışmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek ve Teşekkür: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Etik Kurul İzni: Çalışma için, İstanbul Ticaret Üniversitesi Rektörlüğü tarafından E-65836846-044-302616 sayılı ve 01.11.2023 tarihli Etik Onay belgesi verilmiştir.

Katkı Oranı Beyanı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkıda bulunmuşlardır.